

ORTAÖĞRETİM
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

ÇALIŞMA DEFTERİ

FELSEFE 10

Ünite

FELSEFENİN TEMEL KONULARI VE PROBLEMLERİ

Konu

- BİLGİ FELSEFESİNİN KONUSU VE PROBLEMLERİ
- BİLİM FELSEFESİNİN KONUSU VE PROBLEMLERİ

OGM
MATERYAL

<http://ogmmateryal.eba.gov.tr>

4.
SAYI

ÖN SÖZ

Sevgili öğrenciler bu çalışma defterinde öğretim süreçleri içerisinde kazandığınız bilgi ve becerileri kullanmanıza olanak tanıyacak çeşitli düzeylerde ve yapılarda etkinlikler bulunmaktadır. Bu etkinliklerle hem okulda işlemiş olduğunuz konuları tekrar etme hem de akademik gelişiminizi izleme imkânı bulacaksınız. Bu amaçla hazırlanan çalışma defterinde yer alan etkinlikler, bilişsel alan basamaklarını içerecek şekilde yapılandırılmıştır.

Çalışma defterinde boşluk doldurma, eşleştirme, çoktan seçmeli, açık uçlu, kısa cevaplı madde tipi etkinliklerinin yanı sıra bil-bul-çöz, kelime avı ve sudoku gibi içeriklerle keyifli vakit geçirmenizi sağlayan etkinlikler de yer almaktadır. Ayrıca "Hatırlıyor muyum?" bölümüyle akademik açıdan öz değerlendirmenizi yapabilecek ve eksik olduğunuz konuları karekodlar aracılığıyla tekrar etme fırsatı bulacaksınız.

Alanında yetkin uzmanlarca titizlikle hazırlanmış olan bu çalışma defteri ile akademik gelişiminize katkı sunmayı amaçlamaktayız.

Hatırlıyor muyum?

Aşağıdaki bilgileri hatırlayıp hatırlamadığınızı ilgili bölüme işaretleyiniz. Puan durumunuza göre aşağıdaki karekodları okutarak konu eksiklerinizi tamamlayınız.

1

insan bilgisinin kaynağı, sınırları ve ölçütlerine ilişkin problemlerle de ilgilenir.

• Felsefede insan bilgisini, bu bilginin olanağını, sınırlarını ve kaynağını araştıran disipline **epistemoloji** ya da **bilgi felsefesi** denilmektedir.

• Bilgi felsefesinin temel problemi, doğru bilgiyi elde etmenin mümkün olup olmadığıdır. Bunun yanında

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

2

• Doğru bilgi mümkün müdür? konusunda iki farklı yaklaşım ortaya çıkmıştır: Septisizm ve Dogmatizm.

• **Septisizm (şüphecilik)**, insan zihninin kesin bilgilere ulaşamayacağını, kesin ve doğru bilginin olanaklı olmadığını ve insanın görünüşlerin ötesine geçerek, gerçekliğin kendisine de ulaşamayacağını savunur.

• İlk Çağ filozofu Gorgias, hiçbir şeyin var olduğunu söylemeyeceğini ve bilginin olanaksız olduğunu ifade etmiştir.

• Protagoras, "İnsan, her şeyin, var olan şeylerin var olduklarının ve var olmayan şeylerin var olmadıklarının ölçüsüdür." diyerek doğru bilginin göreceli olduğunu dile getirmiştir.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

Bilginin Kaynağı

RASYONALİZM (Akılcılık)

EMPIRİZM (Deneycilik)

KRİTİSİZM (Eleştiri Felsefesi)

ENTÜSYONİZM (Sezgicilik)

POZİTİVİZM (Olguculuk)

ANALİTİK FELSEFE (Çözümleyici Felsefe)

PRAGMATİZM (Faydacılık)

FENOMENOLOJİ (Görüngübilim)

• **Dogmatizm**, «Doğru bilginin mümkün olduğunu» savunan yaklaşımdır.

• Bilginin mümkün olduğunu savunan görüşleri içinde barındırır.

• Bilginin hangi kaynağa dayalı olarak elde edildiği ve hangi kaynağa dayalı bilginin daha kesin ve güvenilir olduğu konusunda filozoflar farklı görüşler öne sürmüştür.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

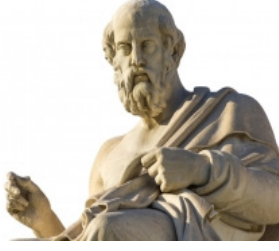
Hatırlamıyorum
0 Puan

3

Hatırlıyor muyum?

4

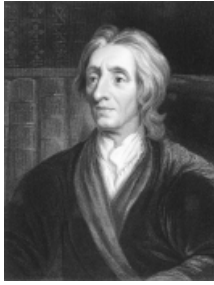
- **Rasyonalizm (Akılcılık)** akımının öne çıkan bazı temsilcileri, Platon, Aristoteles, Fârâbî, R. Descartes ve Hegel'dir.
 - Bilginin kaynağının akıl olduğunu ve gerçek bilginin ancak akılla elde edileceğini söylerler.
 - Bu filozoflara göre kesin ve doğru bilginin kaynağı deneyimler olamaz.
 - Doğru bilgi ancak akıl yoluyla elde edilebilir.
- Bu görüşe göre doğru bilgi ancak değişmez olan varlığın bilgisidir.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

5

- **Empirizm (Deneyimcilik)** akımının öne çıkan bazı temsilcileri; John Locke ve David Hume'dur.
 - Empirizme göre insanlar nesnel dünyası ile duyarlar aracılığıyla ilişki kurmaktadır. Gözümüzle renkleri, biçimleri görür, zihnimizle sıcaklık soğukluk, sertlik ve yumuşaklığı algılarız.
 - İnsan zihni doğuştan boş bir levha (tabula rasa) gibidir ve insanın zihni deneyimi sayesinde bilgiyle dolmaya başlar.
- Bilgi, duyarlar aracılığıyla oluşur.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

6

- **Pozitivizm (Olguculuk)** akımının temsilcisi Auguste Comte'a göre gerçeklik olgulardan ibarettir.
- Olgu, gözlenebilen ve somut verilere dayandırılabilen türden değişimlerin ortak adıdır.
- Bu çerçevede doğru bilgi, olguların bilgisidir.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

7

- **Analitik Felsefe (Çözümleyici Felsefe)**ye göre doğru bilgi, doğruluğu test edilebilen bilgidir.
 - Doğruluğu test edilemeyen metafizik görüşler ileri sürülmemelidir.
 - Felsefenin görevi dilin yapısını ve mantığını analiz etmelidir.
- Temsilcisi Wittgenstein'a göre dil ile gerçek aynı yapıya sahiptir.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

Hatırlıyor muyum?

8

- **Pragmatizm (Faydacılık/ Yararcılık)** akımının öne çıkan bazı temsilcileri C. Peirce, William James, J. Dewey'dir.
- Bu filozoflara göre bir önermenin doğru olmasının tek ölçütü onun işe yaramasıdır. Pratikte işe yarayan bilgi doğrudur.
- İnsanın bilgi edinme eylemi, problemle başlar.
- İnsan, problemin çözümü için bilgilerini kullanır.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

9

veya kalbe doğan bilgiler sezgiseldir.

- **Entüsyonizm (Sezgililik)** akımının temsilcileri Gazâlî, H.Bergson'dur.
- Doğru bilgiye ne duyuşal gözlemler ne de akıl yürütmelerle erişilebilir.
- Doğru bilgiye özel bir yeti olan sezgi ile ulaşılabilir.
- Bu yeti ile bilmek istediğimiz şeyleri doğrudan ve aracısız olarak kavrarız.
- Örneğin bir tehlike karşısında korunma içgüdüü

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

10

• Özü görebilmek için saf bir bilince sahip olmak gerekir.

- **Fenomenoloji (Görüngübilim)** akımının temsilcisi Edmund Husserl'e göre doğru bilgi öznenin bilinci içerisinde saklıdır.
- Bu çerçevede önce şeylerin kendisi olan özü görebilmek gerekir.
- Özü bilmenin ilk koşulu daha önceki bilgi ve inançları bir paranteze almaktır.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

11

Epistemolojinin temel sorularından **bilginin sınırları nedir?** sorusunda bilgiye sınır çeken filozoflar, insanın o nesnelere olduğu gibi değil de kendisine görüldüğü kadarıyla bilebileceğini savunur. Bilgiye sınır çekilemeyeceğini düşünen filozoflar, insandan bağımsız bir varlık alanını kabul eder ve insanın o alandaki nesnelere olduğu gibi bildiğini savunur.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

Hatırlıyor muyum?

12

Doğru bilginin ölçütü nedir? sorusu için filozoflar bazı ölçütleri ileri sürmüşlerdir.

- **Uygunluk** ölçütüne göre öne sürülen ifade, bildirdiği şeyin nesnesiyle örtüşüyorsa doğrudur.
- **Tutarlılık** ölçütüne göre öne sürülen ifade, doğru olarak kabul edilen başka bilgilerle çelişmiyorsa doğrudur.

- **Tümel uzlaşım** ölçütüne göre öne sürülen ifadenin doğruluğu, çoğunluk tarafından doğru kabul edilmesine bağlıdır.
- **Apaçıklık (Açık-Seçik)** ölçütüne göre öne sürülen ifade, açık ve seçik olması durumunda doğrudur.
- **Yarar** ölçütüne göre bilgi, pratik hayatta fayda sağlaması koşuluyla doğrudur.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

13

Doğruluk ve gerçeklik bilgi felsefesinin temel kavramlarıdır. **Acaba doğruluk ve gerçeklik aynı şeyler midir? Doğruluk nedir?** Bu soruya verilen klasik yanıt, bir düşüncenin, bilginin, yargının, önermenin gerçeklikle uyumundan oluştuğudur. Doğruluk düşünceye ait bir durumdur.

Gerçeklik ise düşünceden bağımsız olarak var olan bir durum, olgu veya nesnedir.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

14

- **Bilginin değeri nedir?** Sorusundan yola çıkan filozoflar "Hangi bilgilerimiz doğrudur? Hangi bilgilerimize güvenebiliriz? İnsan bilgisi genel geçer bilgiler midir?" gibi soruları cevaplamaya çalışır. Buna göre bilginin üç farklı değerinden söz edilebilir:
- Birincisi, bilginin insan yaşamının devam etmesini olanaklı kılan pratik değeridir.
- İkincisi, insanın bilme isteğini, merakını

tatmin eden, insana evreni anlama olanağı sağlayan entelektüel değeridir.

- Üçüncüsü ise bilginin, ahlak ve erdem en önemli kaynaklarından biri olması nedeniyle ahlaki değeridir.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

Hatırlıyor muyum?

15

Bilgilerin kullanımında güvenilir bilgiyi elde etmek de önemli bir noktadır. Bu konuda filozofların doğru bilgiye yönelik öğretilerinin yanında pek çok girişim de mevcuttur. Bilirkişiler, hakemli yayınlar, devlet siteleri ve uzman görüşlü programlar bunlara örnek gösterilebilir.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

16

Bilim felsefesi; genel olarak bilimin doğasını, yapısını ve işleyişini, özel olarak da onun kavramlarını, ilkelerini ve yöntemini sorgulayan felsefedir.

Bilim, yaşadığımız dünyadaki olguları sistemli ve düzenli bir şekilde inceleyerek bu olguları anlamamızı

ve açıklamamızı sağlayan bir bilgi türüdür.

- Bilim; olaylar ve olgular arasındaki nedensellikleri bulmaya çalışır.
- Nedenselliklerden hareketle doğa ile ilgili yasalara ulaşmaya çalışır.
- Ulaştığı yasalar ile doğal ve toplumsal olayları öngörebilmeyi hedefler.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

17

Bilimin nesnellik, evrensellik, eleştirelilik, sistemli olma, tutarlılık, tekrar edilebilirlik, yöntemlilik gibi özellikleri vardır. Bilim insanı ise, merak etme, şüphe duyma, gözlem ve ölçme yapabilme, denemekten vazgeçmeme, mantıklı olma gibi özelliklere sahiptir.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

Hatırlıyor muyum?

18

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

19

Doğa Bilimlerinde Yöntem Aşamaları şöyledir:

- 1.Sorunun Saptanması:** Her araştırma bir soru ile başlar. Bu aşamada sorun ve sorunun kapsadığı evren belirlenir.
- 2.Hipotez Aşaması:** Hipotez, konu ile ilgili sınanmamış, geçici bir açıklamadır. Bu aşamada hipotez geliştirilir.
- 3.Deney:** Bu aşamada bilim insanı hipotezin olgular tarafından doğrulanıp doğrulanmadığını bulmak için deney ve saha çalışması yapar.
- 4.Teori:** Hipotez deneyler tarafından desteklenirse 'teori' adını alır. Desteklenmezse hipotez basamağına dönülüp yeni bir hipotez oluşturmak gerekir.
- 5.Kanun:** Tekrar eden uygulamalarda aynı sonucu veren teori, diğer bilim insanları tarafından da kabul edilir ve kanun adını alır.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

20

Bilimi açıklamaya çalışan filozoflar iki farklı yaklaşım ortaya koymuşlardır: Ürün olarak bilim ve etkinlik olarak bilim.

- Bilimi ürün olarak ele alan yaklaşıma göre bilim, bilim insanının ortaya koyduğu üründür. Bilim, bilim insanının kişiliğinden, içinde yaşadığı çağdan ve toplumdan bağımsız bir formüller, önermeler topluluğudur. Bu yaklaşımın en önemli temsilcileri, yeni pozitivizm akımını savunan H. Reichenbach ve R. Carnap'tır.
- Bilimi etkinlik olarak ele alan yaklaşıma göre bilim, sadece bir sonuç değil bir süreçtir. Bu süreç bilim insanının içinde yaşadığı çağdan ve toplumdan etkilenir. En önemli temsilcileri Thomas Kuhn ve Stephen Toulmin'dir.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

Hatırlıyor muyum?

Felsefe ve bilim arasında benzerlikler ve farklılıklar bulunur:

Benzerlikleri

Her ikisi de; eleştirel, mantıksal, tutarlı, sistemli ve evrenseldir.

Farklılıkları

- Bilim olgulara dayanır, felsefede olgulara dayanma zorunluluğu yoktur.
- Yöntemleri farklıdır. Bilim deney, gözlem gibi yöntemlere başvururken felsefe refleksiyon ve saf düşünceye yönelir.
- Bilim, seçtiği olgu alanını inceler, felsefe ise olayların özü ve kavramların anlamı ile ilgilenir.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

21

Bilim ve yaşam ilişkisinde birbirine zıt iki görüş vardır: Bazılarına göre bilim, sadece gerçeklerin açığa çıkmasına yardım eder. Bu nedenle bilimin hayata uygulanmasında veya bilimi hayatın hizmetine vermekte fazla bencil davranılmamalıdır. Pragmatizm

ve utilitarizm gibi bazı görüşler de bilimin esas amacının, insan hayatını kolaylaştırmak olduğunu savunurlar. Bu konuda ünlü filozof Bertrand Russell «Bilgelikle birleşmeyen kudret tehlikelidir ve çağımız için gerekli olan şey de bilgiden çok bilgeliktir. Bilgelikle birleştiğinde bilimin sağladığı kudret tüm insanlığa büyük ölçüde refah ve mutluluk getirebilir; bilgelikten yoksun bilim ise yalnızca yıkıma yol açabilir.» diyerek görüşlerini dile getirmiştir.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

22

DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

PUAN

0-13

KONUYU TEKRAR ETMELİSİNİZ

PUAN

14-34

ÇALIŞMALISINIZ

PUAN

35-44

ÇOK İYİ

TOPLAM PUANINIZ

1 - 12.

maddelerin konu özetleri

13.

maddenin konu özeti

14 ve 15.

maddelerin konu özeti

16 - 20.

maddelerin konu özeti

21.

maddenin konu özeti

22.

maddenin konu özeti

Eşleştirme

Kutucukların içindeki açıklamaları sayfanın sağ tarafında yer alan kavramlarla eşleştirip uygun olan harfleri kutucukların yanındaki yuvarlağın içine yazınız.

1	Yaşadığımız dünyadaki olguları sistemli ve düzenli bir şekilde inceleyerek bu olguları anlamamızı ve açıklamamızı sağlayan bir bilgidir. Bir probleme çözüm bulmak veya bir durumu açıklama amacıyla olan deneye dayalı nesnel bilgilerdir.	☐	Doğruluk	A
2	Doğruluğu sınanmadan benimsenen ve bir öğretinin ya da ideolojinin temeli yapılan sav.	☐	Gerçeklik	B
3	Argümanın ya da argümanı oluşturan önermelerin kendi içinde veya birbiriyle olan uygunluğudur. Argümanın akıl ve mantık kurallarını dolaylı olarak içeren ve olgusal açıdan kabul edilebilir bir gerekçeye dayanmasıdır.	☐	Empirizm	C
4	Rasyonalizm. Kendisinden şüphe edilemeyecek olan bilgiye akılla ulaşılabilir. Bilginin kaynağı olarak akıl, bazı bilgi ve yetenekleri doğuştan getirir. Örneğin matematik bilgisi duyular sonucunda değil de akıl yeteneğiyle oluşturulmuştur.	☐	Dogma	D
5	Bir yargının, önermenin gerçeklikle yani yöneldiği nesne ile uyuşmasıdır. İnsanın bir konu hakkındaki düşüncesinin o konunun gerçekliğiyle olan uygunluğudur.	☐	Entüsyonizm	E
6	Deneyimcilik. Bilgimizin biricik kaynağının deney olduğunu savunan bilgi öğretisi. Bu öğretiye göre bütün bilgilerimiz deneyden gelir.	☐	Tutarlılık	F
7	Sezgicilik. İnsanın akıl ve deneyim yetisinin ötesinde ve hiçbir kanıtlamaya ihtiyaç duymadan bilgi oluşturmalarıdır. Aracı olmadan ortaya çıkarılan bu bilgilerin temeli sezgilere dayanır. Bazı sezgici düşünürlere göre akıl ve deneyimin bilgi oluşturmaları reddedilmemekle birlikte sezgilerden gelen bilgi daha değerli kabul edilir.	☐	Bilim felsefesi	G
8	Bilgiye ulaşmak için izlenen yoldur. Gözlem, deney, ölçme, tümevarım, tümdengelim gibi yöntemlerle olayların nedenlerini araştırır.	☐	Bilim	H
9	Var olanlara ait bir niteliktir. Varlıkların nesnel dünyada var olup olmadığını belirtir.	☐	Akılcılık	I
10	Genel olarak bilimin doğasını, yapısını ve işleyişini, özel olarak da onun kavramlarını, ilkelerini ve yöntemini sorgulayan felsefe disiplini.	☐	Bilimsel Yöntem	i

Aşağıda karışık olarak verilen kelime ya da kelime gruplarını uygun olan boşluklara yazınız.

Rasyonalizm	Epistemoloji	Değeri	Bilim
Bilgi	Uygunluk	Empirizm	Septisizm
Pozitivizm	Yöntem	Kritisizm	Formel

- Özne ile nesne arasında kurulan bağ sonucu oluşan, insanın sezgi, gözlem ve akıl yürütme etkinlikleriyle ulaştığı betimlemeler veya yaptığı belirlemelere adı verilir.
- bilgi kuramı olarak da bilinen, felsefenin bilginin doğruluğu, kaynağı, sınırı, ölçütü, değeri veya güvenilirliği gibi konular üzerinde duran alanıdır.
- duyularımızın bizi yanılttığını bu nedenle duyular aracılığı ile elde edilen bilgilere güvenilemeyeceğini savunur. Bu görüşe göre mutlak, kesin, değişmez bilginin olması mümkün değildir.
- Bilginin kaynağının akıl olduğunu, doğru bilgiye akılla ulaşılabileceğini ve aklın bazı bilgi ve yetenekleri doğuştan getirdiğini savunan görüşe adı verilir.
- Doğru bilginin oluşumunda ne sadece akıl ne de sadece deneyimin yeterli olmadığını, bilgi için hem akıl hem de deneye ihtiyaç duyulduğunu savunan görüşeadı verilir.
- doğru bilginin olguların bilgisi olduğunu savunan görüştür. Olgu somut verilere dayanan, gözlenebilen, bilimin konusu olan durumları ifade eder. Bu nedenle bu görüşe göre metafizik açıklamalar değersizdir.
- Bilginin doğruluğu için önerilen bazı ölçütler vardır. Bunlardan ölçütüne göre bilgi, bilginin nesnesi ile örtüşüyorsa doğrudur.
- Bilimler ele aldıkları konu alanları ve kullandıkları yöntem bakımından sınıflandırılmaktadır. Bu alanlardan birinde bilimlerin genel yapısının aksine somut, olgusal olmayan konuları ele alan ve yalnızca akla dayalı kanıtlamalar yapan mantık ve matematik bilimleri yer alır. Bunlar bilimler olarak adlandırılırlar.
- Bilim temelde bir bilgi etkinliğidir. Bu bilgiye ulaşabilmek için de her bilim dalı deney, gözlem, şüphe, mantıksal çıkarım gibi farklı yollara başvurur. Belli basamakları olan bu yollara bilimsel adı verilir.
- Artan bilimsel gelişmeler sonrasında insanlar bilimsel gelişmelerin sonuçları üzerine düşünmeye, bu konuda farklı görüşler ortaya koymaya başlamışlardır. Bilimin üzerine şekillenen bu görüşler genel olarak bilimin insan yaşamı için faydalı veya zararlı olduğu noktasında birleşmektedir.

Aşağıda yer alan çoktan seçmeli soruları cevaplayınız.

1. Bilginin oluşması için iki temel öge gereklidir; özne ve nesne. Özne; düşünen, sorgulayan, bilmek isteyen ve bunun için nesneye yönelen akıl sahibi insandır. Nesne ise var olan her şeydir. Hem dış hem düşünsel dünyada var olan her şey... Ama bu ikisi bilginin oluşması için yeterli değildir. Var olan bir şeyin bilgi nesnesi haline gelebilmesi için, öznenin bilgi ortaya koymak üzere nesneye yönelmesi gerekmektedir.

Buna göre bilgi ile ilgili aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Bir şeyin var olması onun bilgi nesnesi olması için yeterlidir.
- B) İnsanın her türlü etkinliğidir.
- C) Bilen ile bilinen arasındaki ilişkiden ortaya çıkan üründür.
- D) Bir şeyin bilgi nesnesi olması için duyu verilerine konu olması yeterlidir.
- E) İnsanın kendisi de bir bilgi nesnesidir.

2. Bir felsefi düşüncenin sistemli olabilmesi için ortaya konan bilgilerde uygunluk, kavramlar ve önermeler arasında tutarlılık, açıklık, pratik yarar ve tümel uzlaşım ölçütlerine uygun olması gerekir. Bunlar olmaksızın yola çıkan filozofun akıbeti, pusulasız yola çıkıp fırtına içinde rotayı kaybeden kaptana benzer.

Buna göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Felsefi sistemler, toplumsal gelişmelerin ürünüdür.
- B) Bilgi, dış dünyadaki gerçeklik ile sınırlıdır.
- C) Felsefi bilgi doğruluk ölçütlerine uygun olmalıdır.
- D) Doğruluğun ölçütü, onu üreten özneye bağlıdır.
- E) Bazı filozoflar sistemin yapı taşlarıdır.

3. Bir yargı ya da önerme gerçeklikle uyuyorsa ya da ifade ettiği bilgi, gerçekliğe denk düşüyorsa o bilgi doğrudur. Örneğin "Bu kapı demirdendir." önermesi ancak ve ancak o kapının demirden olması durumunda doğrudur.

Verilen açıklama aşağıdaki sorulardan hangisine cevap niteliğindedir?

- A) Doğru bilgi mümkün müdür?
- B) Doğru bilginin ölçütü nedir?
- C) Bilgilerimizin kaynağı nedir?
- D) Doğru bilginin sınırları var mıdır?
- E) Doğruluk ve gerçeklik arasındaki fark nedir?

4. Akıllı bir varlık olan insan, çevresine bilme isteğiyle yönelir. Bu yönelişle birlikte özne ile nesne arasında kurulan bağ, bilginin oluşmasına yol açar. Bilginin oluşabilmesi için öznenin nesneye yönelen düşünme, anlama, algılama gibi çeşitli bilinç edimleri söz konusudur.

Bu parçada bilgi ile ilgili aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?

- A) Bilme sürecinde gerekli olan zihinsel yönelimin sağlanmasına
- B) Bilginin oluşumunun öznenin yönelmişliğini gerektirdiğine
- C) Bilginin ortaya çıkmasında merak duygusunun önemli olduğuna
- D) Bilmeyi sağlayan bilinç eylemlerinin öznenin etkinliği olduğuna
- E) Bilme süreci sonunda elde edilen tüm bilgilerin nesnel olduğuna

5. Aşağıdakilerden hangisi bilim ve felsefenin ortak yönlerinden değildir?

- A) Kullandıkları yöntem ve araştırma teknikleri aynıdır.
- B) Bilgiyi elde etmede yöntemlidirler.
- C) Kendilerini akla dayanan nedenlerle haklı kılmaya gayret ederler.
- D) İnsanı ve içinde yaşadığı evreni konu edinirler.
- E) Çelişkileri gidererek tutarlı sonuçlara varmaya çalışırlar.

6. Kepler, Galileo, Huygens'in çalışmalarından yararlanan Newton, ortaya koyduğu yer çekimi yasası ile fizik yasalarını evrensel hale getirmiştir.

Bu açıklama bilimsel bilginin aşağıdaki özelliklerinden hangisi ile ilgilidir?

- A) Akla dayanması
- B) Objektif olması
- C) Kesin olması
- D) Sistemli olması
- E) Birikimli ilerlemesi

7. Bilim, denetimli gözlem sonuçlarına dayalı mantıksal düşünme yolu ile olguları açıklama gücü taşıyan hipotezler bulma ve bunları doğrulama metodudur.

Buna göre bilimle ilgili aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Soyut nesnelerin bilgisiyle sınırlı kalır.
- B) Tarihsel süreç içerisinde ilerler.
- C) Akıl ile doğaya ait yasalara ulaşır.
- D) İnsanlığın en önemli ürünüdür.
- E) Teknolojik gelişmelere katkıda bulunur.

8.

- I. Bilimsel bir problemin çözümüne yönelik yapılan geçici açıklama
- II. Varsayımların deney ve gözlemlerle doğrulanması sonucunda oluşturulan güvenilir açıklama
- III. Kesinleşmiş açıklamaları matematiksel formüllerle ifade etme

Bu açıklamalar sırasıyla aşağıdaki kavramlardan hangilerine aittir?

	I	II	III
A) Yasa		Teori	Hipotez
B) Hipotez		Yasa	Teori
C) Teori		Hipotez	Yasa
D) Teori		Yasa	Hipotez
E) Hipotez		Teori	Yasa

9. Filozof Platon çoğunlukla bilim insanı olarak görülmesine de onun bilime katkısı da inkar edilemez. Çünkü Platon bir problemin çözümünde gösterdiği yol ve metotla Öklid ve Arşimet'i etkilemiştir. Nitekim ona göre önemli olan sonucun doğruluğu değil çözümün genel gidiş yoludur.

Parçaya göre, Platon'un bilime katkısı bilimin hangi kavramı üzerine olmuştur?

- A) Kuram
- B) Yasa
- C) Gözlem
- D) Yöntem
- E) Deney

Aşağıda yer alan metni okuyarak soruları cevaplayınız.

EPİSTEMOLOJİ (BİLGİ TEORİSİ)

Felsefenin en temel alanı ya da disiplini hiç kuşku yok ki, epistemolojidir. Epistemoloji, felsefenin bilgiyi genel olarak ele alan, bilgiyle ilgili problemleri araştıran, bilginin imkânını, kaynağını, doğasını, doğruluğunu ve sınırlarını inceleyen dalını meydana getirir. "Bilgi" anlamına gelen "episteme" ve "bilim", açıklama anlamına gelen "logos" sözcüklerinin birleşiminden meydana gelen terimin ifade ettiği disiplin olarak epistemoloji, kendi içinde, en azından klasik anlayışlarda, bilgi kuramı ve mantık diye iki alt dala ayrılır.

...Bu şekilde bilgi kuramı ve mantık diye iki alt dala ayırdığımız epistemoloji, bilgi kuramı başlığı altında, mantığın formunu, genel analitik çerçevesini kurduğu ana yapı ya da içeriği ifade eder. İşte bu temel yapı ya da malzeme, günümüzde önermesel bilgi üzerinde yoğunlaşırken; esas itibarıyla bilginin nasıl tanımlanacağı, bilginin temel özelliklerinin ne olduğu sorularına tatmin edici bir yanıt getirmeye çalışır. Söz konusu ana gövde bilginin tam olarak neden meydana geldiği, bilgi iddialarının nasıl haklılandırılacağı, bilginin kuşkuculuk karşısında nasıl temellendirileceği sorularına getirilebilecek alternatif yanıtlar üzerinde durduktan başka, bilginin kaynağı ya da sınırlarıyla ilgili problemleri çözmeye çalışır.

Epistemolojinin Diğer Disiplinlerle İlişkisi: Epistemoloji hemen çoğu felsefeciyeye... göre, felsefenin en temel disiplinidir. Bundan dolayıdır ki, onun diğer felsefe disiplinleriyle, ya da daha doğrusu diğer bütün felsefe disiplinlerinin epistemolojiyle yakın bir ilişkisi vardır. Bunun da en önemli nedeni, her felsefe disiplininin bu alanla ilgili olarak hakiki bir kavrayışa ulaşma iddiasıyla ortaya çıkmasıdır.

Gerçekten de, metafizik, etik, bilim felsefesi ve estetik gibi felsefe disiplinlerinin kendilerini belirleyen özel bir konu alanına sahip olmaları kadar açık ve anlaşılır bir şey olamaz; bu konu alanı metafizik için en genel şekliyle dünyanın nihai yapısı veya doğası, etik için iyi hayatın özü, ve bilim felsefesi için de bilimsel faaliyet ya da araştırmanın metodolojisi ve sonuçlarıdır.

Ahmet Cevizci'nin *Felsefe* adlı eserinden alınmıştır.

1- Epistemoloji neden mantık alanıyla ilgilidir?

.....

.....

2- Bilginin elde edilmesinde içeriksel tutarlılığın önemini belirtiniz.

.....

.....

3- Diğer felsefe dallarının epistemoloji veya bilgi kuramıyla yakınlık ilişkisinin temel gerekçesi nedir?

.....

.....

Aşağıda yer alan metni okuyarak soruları cevaplayınız.

BİLİMDEN BEKLEDİĞİMİZ

Bilim, insan hayatında bir faktör olarak, son derece yenidir. Bilim, önemli bir kuvvet olarak, Galileo ile başlar, şu halde üç yüz yıllık kadar bir geçmişi vardır. Bu kısa dönemin ilk yarısı içinde sıradan insanların düşüncelerine, alışkanlıklarına tesiri dokunmamıştır. Yalnız son yüz elli yıl süresindedir ki bilim, herkesin günlük hayatını tayin etmede önemli bir faktör haline gelmiştir.

İnsanlar bilimin hangi amaçlara hizmet etmesi gerektiği hakkında açık bir fikre sahip olmadıkları müddetçe bilim onların ferah bir ömür sürmelerine yaramayacaktır.

İktidar peşinde olan bilim, değerler alanını tıkamamalı ve bilimsel teknik, eğer insan hayatını zenginleştirmesi isteniyorsa, gerçekleştirilmesine hizmet etmesi gere-

ken amaçları unutmamalıdır.

Bilimin insanlığa katmış olduğu değerler inkâr edilemez elbette, fakat öte yandan ne yazık ki insanlığın ve doğanın sonuna doğru gidilen süreci hızlandırdığı da gerçektir. Fakat her ne olursa olsun yine bu bir paradoksa çıkmaktadır. Bilimin gelişmesi çeşitli hastalıkların doğmasına sebep olurken, aynı hastalıklara çare olmayı da amaçlamıştır. Bu da bilimin etkilerinin bir döngü halini almasına neden olmuştur.

Bertrand Russell'ın *Bilimden Beklediğimiz* adlı eserinden alınmıştır.

1- Metinden, bilimin insan yaşamına etkileri bakımından ne tür sonuçlara ulaşılabilir?

.....

.....

2- Metinde bilim için kullanılan "değerler alanını tıkamamalı" sözüyle ne anlatılmak istenmiş olabilir?

.....

.....

3- İnsanlık adına bir seçim yapmanız istense, olumlu ve olumsuz yanlarını değerlendirerek, bilimin varlığını sürdürmesini mi yoksa bilimsel çalışmaların durdurulmasını mı seçerdiniz? Seçiminizin gerekçesini belirtiniz.

.....

.....

4- Bilimin, insanlık tarihinde bir yıkıma yol açmaması için önerileriniz nelerdir?

.....

.....

5- Bilimsel teknik ile ilgili metinde geçen "insan hayatını zenginleştirmesi isteniyorsa, gerçekleştirilmesine hizmet etmesi gereken amaçları unutmamalıdır." ifadesinde yer alan "amaçlar" neler olabilir?

.....

.....

Aşağıda verilen diyalogu okuyunuz. Diyalogda bilginin doğruluğuna yönelik yargılara dikkat ediniz. Ardından ilgili soruları cevaplayınız.

Acaba Doğru mu?

Sinan: Dışarısı çok soğuk ve yağmur yağıyor.

Aysun: İyi de ben yağmurun yağdığını görmüyorum, perdeler kapalı, buna nasıl inanabilirim?

Sinan: Sesi duymuyor musun? Pencereye kadar gidip perdeyi açmayı deneyebilirsin.

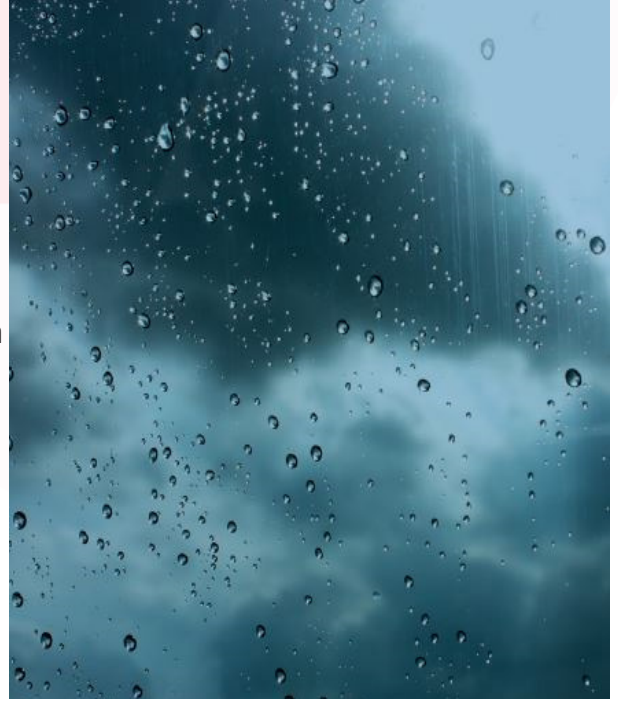
Aysun: Yağmur sesine benzeyen başka bir ses de olabilir. Pencereden bakmaya da üşeniyorum ama algılamadığım şeye inanacak kadar da üşengeç değilim.

Sinan: Yağmur yağıyor dediğimde bunu işitmiyor musun? Sanırım bu algıladığın bir şey olsa gerek.

Aysun: Aaa! Söylediğin şeyi işittim evet. Yağmurun yağdığını söylediğini algılıyorum ama yağmuru değil.

Bunun için görmem lazım.

Sinan, algılamadığı şeye inanmayan Aysun'a daha fazla bir söz söylemez ve bakması için sessizce üzerinde "Yağmur yağıyor." yazan bir kağıt verir.

1- Sinan'ın Aysun'a yağmur yağdığını ispatlamak için kullandığı "doğruluk ölçütü" nedir?

.....
.....

2- Aysun'un Sinan'ın "Yağmur yağıyor." ifadesine yönelik şüphesinin temel gerekçesini "bilginin güvenilirliği" açısından değerlendiriniz.

.....
.....

3- Diyalogda bilgi felsefesinin hangi problemi ve bu probleme yönelik hangi bakış açısı sorgulanmaktadır?

.....
.....

4- Kendi yaşantınızdan yola çıkarak neleri doğru ve güvenilir bilgi kaynağı olarak kabul ettiğinizi yazınız.

.....
.....

Aşağıdaki örnek durumu okuyarak soruları cevaplandırınız.

Örnek Durum: Birkaç gün önce sert bir şekilde çok da yeni olmayan cep telefonunuzu düşürdüğünüzü ancak telefonunuzun çalıştığını düşünün. Aynı zamanda bu süreçte küçük kardeşinizin telefonunuzu karıştırdığını da görmüş olun. Evden çıktınız, bir süre sonra telefonunuza baktığınızda kapalı olduğunu görüyorsunuz. Her seferinde açıyorsunuz ama kısa bir süre açık kalıp yeniden kapanıyor.

1- Böyle bir durumla karşılaştığınızda arızanın nedenine yönelik hangi olasılıkları düşünürsünüz?

.....

.....

2- Bu olasılıklara dair kanıtlarınız nelerdir?

.....

.....

3- Kanıtlarınızın dayandığı temel nedir?

.....

.....

4- Kanıtlarınızın geçerli olup olmadığını nasıl kontrol edersiniz?

.....

.....

5- Kanıtlarınız yanlış çıkarsa ne yaparsınız?

.....

.....

6- İlk beş sorudaki cevaplarınızla bilimsel yöntem aşamaları arasında analogi kurarsanız cevaplarınız hangi basamaklara karşılık gelebilir?

.....

.....

Aşağıdaki örnek durumu okuyarak soruları cevaplandırınız.

KAVANOZDAKİ BEYİN

Bu düşünce deneyini ileri süren Hilary Putnam, kötü niyetli bilim insanları tarafından ameliyat edildiğimizi ve bu ameliyat ile birlikte beynimizin alınarak beynin yaşaması için gerekli sıvıların bulunduğu bir fıçıya veya kavanoza konulduğunu hayal etmemizi ister. Ayrıca teknolojinin de bu operasyonların yapılabilmesine imkân verecek seviyede olduğunu ifade eder. Kavanozdaki beyin sinir uçları çok gelişmiş bilgisayarlara bağlıdır. Bu bilgisayarlar yanılsama olan her şeyin mükemmel derecede normal olduğunu ve bu yanılsamaların beynin gerçek bir şekilde algılamasına yardım ettiğini söylemektedir. Yani insanlar, objeler, kısaca insanın dış dünyada deneyimleyebileceği her şey gerçekten o kişinin deneyimlediğini hissettirecek kapasiteye sahiplerdir. Mesela, bilgisayar kavanozun içindeki insanın elini kaldırmaya çalıştığı anda gerekli sinyalleri göndererek gerçekten de o kişinin elini kaldırdığını görmesini ve hissetmesini sağlamaktadır.

Uzun ve dinlendirici bir uykuya benzeyen şeyden sonra uyandınız. Kendi odanızı görmek için gözlerinizi açtınız. Anneniz sizi çağırıyor ve okul servisini kaçıracığınızı söylüyor. Mutfaktan demli çay kokusunu alabiliyorsunuz. Her şey normal görünüyor. Kendi evinizde olduğunuzu düşünüyorsunuz, çünkü onu duyularınızla deneyimliymiş gibi görünüyorsunuz, ama gerçekte sadece bir kavanozda bedensel bir beyinsiniz.

Uzun ve dinlendirici bir uykuya benzeyen şeyden sonra uyandınız. Kendi odanızı görmek için gözlerinizi açtınız. Anneniz sizi çağırıyor ve okul servisini kaçıracığınızı söylüyor. Mutfaktan demli çay kokusunu alabiliyorsunuz. Her şey normal görünüyor. Kendi evinizde olduğunuzu düşünüyorsunuz, çünkü onu duyularınızla deneyimliymiş gibi görünüyorsunuz, ama gerçekte sadece bir kavanozda bedensel bir beyinsiniz.

[Kaynak: Yardımcı, A. (2015). "Metafizik ve Epistemolojik Solipsizm Üzerine Eleştirel Bir İnceleme," Mavi Atlas, 4/2015: 190-200. 21.12.2021 tarihinde <https://www.academia.edu/44536501> adresinden erişildi]

1- Size göre bilgi nasıl edinilir? Bilgi edinmek için duyularımıza güvenebilir miyiz? Neden?

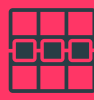
.....

.....

2- Eğer kavanozun içindeki beyinsek gelişmiş bilgisayarlar veya bilim insanları neden bu deneyi çürütecek argümanlar üretmemize izin vermektedir? Değerlendiriniz.

.....

.....

Aşağıda yer alan tabloyu inceleyerek soruların doğru cevabına karşılık gelen rakamları işaretleyiniz.

Dogmatizm (1)	Platon (2)	Kritisizm (3)
Entüisyonizm (4)	Septisizm (5)	Aristoteles (6)
John Locke (7)	Rasyonalizm (8)	Empirizm (9)
Kant (10)	Pozitivizm (11)	Sokrates (12)

1. Yukarıdaki kavramlardan hangileri 'Doğru bilgi mümkün müdür?' sorusuna yanıt veren karşıt görüşlerdir?

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

2. Yukarıdaki kavramlardan hangisi ya da hangileri bilgi felsefesinde doğru bilginin mümkün olduğunu savunan görüşlerdir?

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

3. Yukarıdakilerden hangisi ya da hangileri bilginin kaynağının akıl olduğunu savunan düşünürlerdir?

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

4. Yukarıdaki kavramlardan hangisi ya da hangileri duyularımızın bizi yanılttığını, doğru bilginin mümkün olmadığını savunan görüşlerdir?

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

5. Yukarıdakilerden hangisi ya da hangileri bilginin kaynağının deney olduğunu savunan görüş ve bu görüşün temsilcisidir?

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

6. Yukarıdakilerden hangisi ya da hangileri bilginin kaynağının hem akıl hem de deney olduğunu savunan görüş ve bu görüşün temsilcisidir?

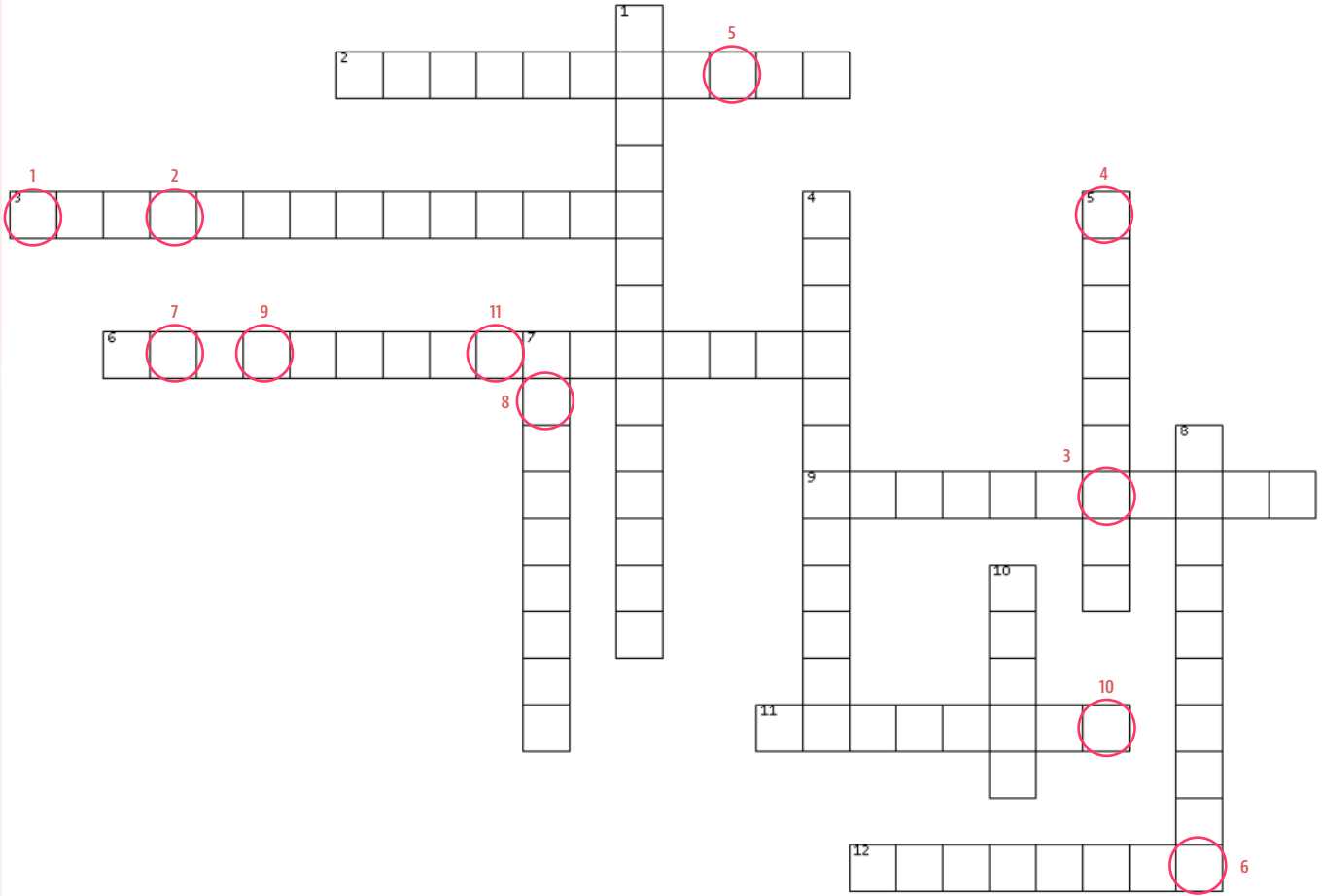
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

7. Yukarıdaki kavramlardan hangisi ya da hangileri bilginin kaynağını akıl ya da sezgi gibi unsurlara değil deneyim ve olgu gibi duyulara dayanan unsurlara bağlayan görüşlerdir?

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Aşağıdaki bulmacayı çözerek anahtar kelimeyi bulunuz.

SOLDAN SAĞA

2. Kişilerin ahlaki seçimleri, daha önce yaşadıkları olaylara ve ruhsal ve fiziksel faktörlere bağlıdır görüşü
3. Deney, gözlem, şüphe ve mantık gibi yöntemlerin biri veya birkaçına dayanılarak yapılan, olayların nedenini izah etmeye çalışma
6. Öne sürülen ifadenin, doğru olarak kabul edilen başka bilgilerle çelişmemesi
9. Bilginin doğruluğunun pratik hayatta fayda vermesi koşuluna bağlanması
11. İnsan zihni doğuştan boş bir levha (tabula rasa) gibidir görüşü
12. Bir önermenin gerçekleşmeyle yani yöneldiği nesne ile uyumu

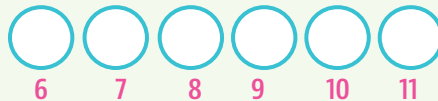
YUKARIDAN AŞAĞIYA

1. Bilimin doğasını, yapısını ve işleyişini özel olarak da onun kavramlarını, ilkelerini ve yöntemini sorgulayan felsefe
4. Bilgilerimizin kaynağının bir tür kavrayış olan sezgi olduğunu savunan felsefi yaklaşım
5. Tek tek gerçek olanların zihinde ortak bir kavram altında toplanması
7. Bilgi için hem deneyime hem de akla ihtiyaç vardır diyen görüş
8. Doğru bilginin mümkün olmadığını savunan yaklaşım
10. Gözlem ve deneyle fiziksel dünyanın yapısını ve işleyişini sistemli olarak araştıran ve inceleyen bilgi etkinliği

ANAHTAR KELİME

1 2 3 4 5

6 7 8 9 10 11

İpuçlarından yararlanarak verilen harflerden doğru kelimeyi bularak kutucukların içine yazınız.
Renkli harflerden yola çıkarak anahtar cümleyi bularak yazınız.

1. Kuşkuculuk

→

İESZSPİMT

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

2. Akılcılık

→

LRYZNSMOAİA

3. Deneyimcilik

→

PZMMİERİ

4. Açık-Seçik

→

CAPIAKIKL

5. Sosyal bilimler

→

SRİBNEİİMNAİLL

6. Fen bilimleri

→

LODMRAİİBĞEİL

7. Düşünsel bilimler

→

RRELLMİMİEBFLO

8. Bilgi felsefesi

→

OEJETİLOSPMİ

9. Bilim insanının öne çıkan özelliklerinden biri

→

EEMRAKEMT

10. Bilginin çoğunluk tarafından doğru kabul edilmesi

→

TELMZUÜLİŞA

11. Episteme

→

BİGLİ

ANAHTAR CÜMLE

1	2	3	4	5					

6	7	8	9	10	11	12			

5	13	14	15	16	17	18			

19	20	21	22	20	23	1	20	24	

Aşağıda yer alan anahtar kelimeyi, yasak kelimeleri kullanmadan açıklayınız. Kelimeyle ilgili felsefi soru ya da sorular oluşturunuz.

Anahtar Kelime

Rasyonalizm

Yasak Kelimeler

- Bilgi
- Akıl
- Duyular

Kelimenin açıklaması

Kelime ile ilgili felsefi soru/sorular

Anahtar Kelime

Epistemoloji

Yasak Kelimeler

- Bilgi
- Felsefe
- Doğru

Kelimenin açıklaması

Kelime ile ilgili felsefi soru/sorular

Anahtar Kelime

Doğruluk

Yasak Kelimeler

- Bilgi
- Uygunluk
- Hakikat

Kelimenin açıklaması

Kelime ile ilgili felsefi soru/sorular

CEVAP ANAHTARI

EŞLEŞTİRME

1. H
2. D
3. F
4. I
5. A
6. C
7. E
8. İ
9. B
10. G

BOŞLUK DOLDURMA

1. Bilgi	6. Pozitivizm
2. Epistemoloji	7. Uygunluk
3. Septisizm	8. Formel
4. Rasyonalizm	9. Yöntem
5. Kritisizm	10. Değeri

ÇOKTAN SEÇMELİ

1. C
2. C
3. B
4. E
5. A
6. E
7. C
8. E
9. D

AÇIK UÇLU SORULAR - I

1. Bilgi kuramının malzemesini önermeler ve onun dayandığı içerikler oluşturduğu için mantık disiplinine karşılık gelir. Bilgi kuramının temeli mantıktır. Çünkü bilgi iddialarının nasıl temellendirileceği -tutarlılık ve çelişik olmama gibi -mantığa dayalı olarak belirlenmek zorundadır.
2. Çok kolay yürütülebilecek yargılardan oluştuğu için tutarlı olmayan bilgilerle içerik oluşturulamaz.
3. Temel gerekçe özne-nesne ilişkisinde tutarlı olma zorunluluğu ve her alanın bilgi olarak doğrulukla ilişkisi denilebilir.

AÇIK UÇLU SORULAR - II

1. Bilimin, ortaya çıktığı dönemde günlük yaşantıyı çok da etkilemediği ancak son birkaç yüzyıldır insan yaşamını hem olumlu hem olumsuz yönde etkileyebildiği sonucuna ulaşılabilir.
2. Doğaya hâkim olma gücünü elde etmek uğruna ve bu güç dolayısıyla adalet, eşitlik, merhamet, iyilik, hoşgörü, alçakgönüllülük gibi değerlerin yozlaşmasına sebep olmaması gerektiği anlatılmak istenmiştir.
3. Bilimin olumlu ve olumsuz yönlerini değerlendirerek hangi yönünün daha fazla olduğuna karar vermeniz beklenmektedir.
4. Bilimin olumsuz yönlerini göz önünde bulundurarak -örneğin hastalıklara, savaşa sebep olması- bu olumsuz sonuçların ortaya çıkmaması için neler yapılabileceği hakkındaki görüşlerinizi belirtmeniz istenmektedir.
5. Bilimin en temel amaçlarından biri doğayı anlamaktır. Bu nedenle yapılan bilimsel çalışmalar insanlığa doğaya hükmetme ve doğa koşullarını kendi lehine değiştirebilme gücü vadetmektedir. Bunun yanı sıra bilimin sebep olduğu teknik alandaki gelişmeler insanların günlük yaşamını kolaylaştırmaktadır. Bu amaçların dışında insan hayatını tehlikeye atmak, doğanın yok olmasına göz yummak hatta vesile olmak, toplumsal sorunlara sebep olmak gibi sonuçların doğmasına müsaade etmemelidir.

BECERİ TEMELLİ - I

1. Diyalogda geçen "Yağmur sesine benzeyen başka bir ses de olabilir." ifadesi doğruluk ölçütü olarak uygunluk ölçütünün ele alındığını göstermektedir. Uygunluk ölçütünde bilginin nesnesine uygun olması gerekmektedir. Yağmur sesine benzeyen başka seslerin de olması yağmur yağıyor bilgisinin doğrulanmasını engelleyebilir. Bundan dolayı "Yağmur yağıyor." Bilgisinin doğrulanması için yağmur yağdığı ve yağmur sesinin oluştuğu doğrudan görülmelidir.
2. İnsanların "Görmeden inanmam." düşünceleri güvensizliğin temeli olarak ele alınabilir. Kişi, kendi deneyimlemediği durumlara kuşku ile bakmaktadır.
3. Diyalogda "bilginin kaynağı" problemi ele alınmaktadır. Bu probleme yönelik de empirist (deneyci) bakış açısı öne çıkarılmaktadır.
4. Kişiler, kabul ettikleri ve güvendikleri bilgi kaynaklarının kendilerini doğru bilgiye ulaştıracağını düşünür. Bu konuda insanlar arasında bazı ortak kabuller olsa da kişiler kendi kabullerini temele almaktadır.

BECERİ TEMELLİ - II

1. Mobil telefonu düşürmüş olduğum, telefonumun artık eskidiği ve kardeşimin ayarlarını bozmuş olabileceği gibi olasılıkları düşünürüm.
2. Düşüğünü ve kardeşimin telefonla oynadığını görmüş olmam bir kanıttır. Eskidiği için bu durumla karşılaşmam ise teknoloji üreten şirketlerin planlı eskitme stratejileridir.
3. Mobil telefon elektronik bir cihaz olduğu için zarar görmüş olabilir.
4. Ekran açılmadığı için tamire götürürüm.
5. Neden çalışmadığını anlamaya çalışırım.
6.
 1. Problemin belirlenmesi (düşme ve ekranın açılmaması)
 2. Probleme ilgili gözlem yapma ve veriler toplama (Ekran açılmıyor.)
 3. Hipotezler kurma (Telefon düştüğü için zarar görmüş olabilir.)
 4. Deneyler tasarlayıp hipoteze dayalı tahminlerde bulunma (Elektronikten anlayan birine telefonu gösteririm.)
 5. Kontrollü deneyler yapma (Tamir sonuçlarına göre ekranın zarar gördüğü tespit edilir.)
 6. Verilerden sonuç çıkartma (Telefonun yere düşmesi ekrana zarar verir.)
 7. Teori ve yasa (Elektronik cihazların ekranları düşmekten etkilenir.)

DÜŞÜNCE DENEYLERİ

1. Bilginin kaynağında akıl, deney, sezgi olduğunu savunan filozoflar vardır. Rasyonalistlere göre duylara güvenilmemesi gerekir çünkü bizi sürekli yanıltırlar. Empiristler bilgi edinmede deneyime, entüisyonistler ise sezgiye başvurulması gerektiğini belirtir. Kant ise bilgilerin kaynağında tek başına akıl ve deneyin yeterli olamayacağını her ikisiyle birlikte bilgi edinilebileceğini belirtir.

2. Değerlendirmenize katkı olması bakımından şu noktaları göz önünde bulundurabilirsiniz: Putnam' a göre biz bu soruyu sorabiliyorsak bir dış dünyanın varlığından söz etmek mümkündür. Kavanozun içindeki beyin olsak bile konuşabileceğimiz, duyabileceğimiz başka insanlar da vardır. Putnam burada ya bütün herkesin kavanozun içinde olması gerektiğini ya da kavanozun içindeki beyni dışarıdan kontrol eden başka bilim insanlarının varlığından da bahsedebileceğimizi ifade eder. O hâlde tek bir "ben"den bahsetmek mümkün olmayacaktır.

YAPILANDIRILMIŞ GRİD

1. (1, 5)

2. (3, 4, 8, 9, 11)

3. (2, 6, 12)

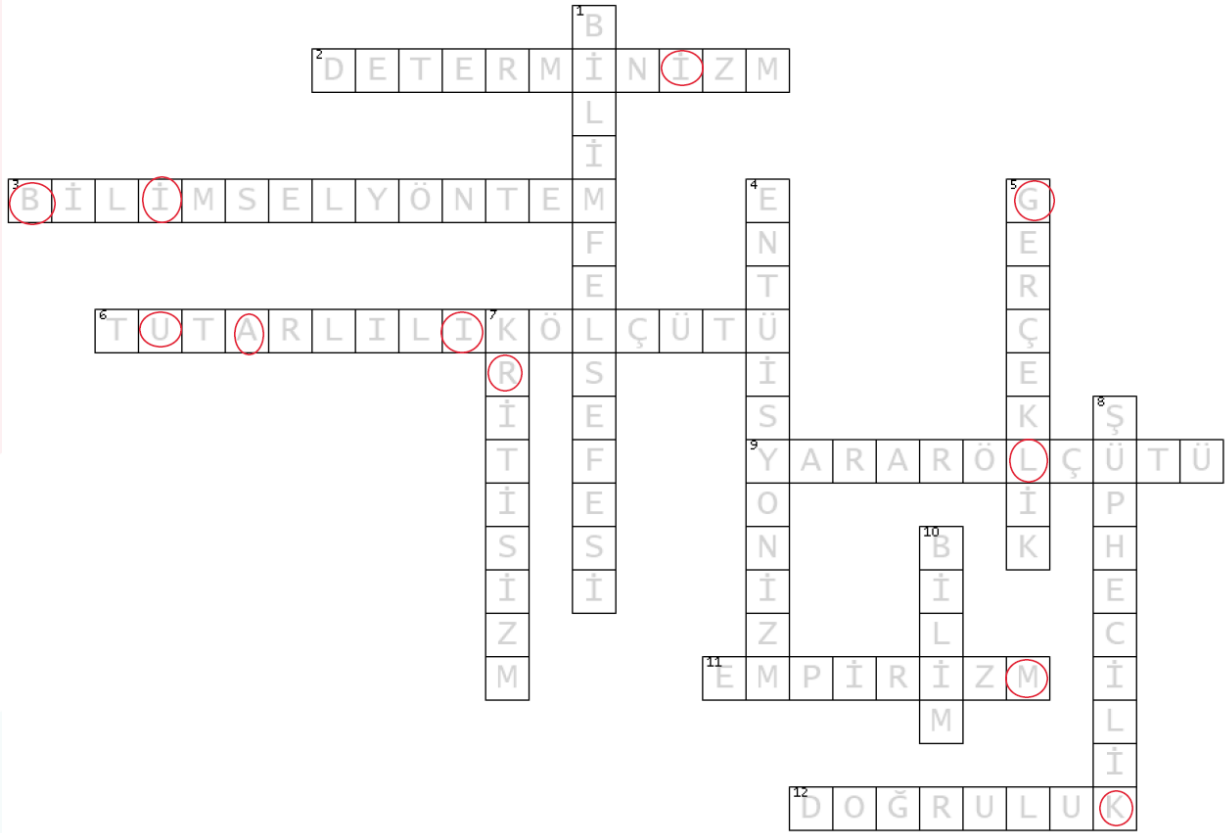
4. (5)

5. (7,9)

6. (3, 10)

7. (9, 11)

BİL-BUL-ÇÖZ

ANAHTAR KELİME:

BİLGİ KURAMI

KELİME AVI

İESZSPİMT

S E P T İ S İ Z M

LRYZNSMOAİA

R A S Y O N A L İ Z M

PZMMİERİ

E M P İ R İ Z M

ÇAPIAKIKL

A P A Ç I K L İ K

SRİBNEİİMNAİLL

İ N S A N

B İ L İ M L E R İ

LODMRAİİBĞEİL

D O Ğ A

B İ L İ M L E R İ

RRELLMİMİEBFLO

F O R M E L

B İ L İ M L E R

OEJETİLOSPMİ

E P İ S T E M O L O J İ

EEMRAKEMT

M E R A K E T M E

TELMZUÜLİŞA

T Ü M E L

U Z L A Ş I M

BİGLİ

B İ L G İ

ANAHTAR CÜMLE:

D O Ğ R U

B İ L G İ Y E

U L A Ş M A K

M Ü M K Ü N D Ü R

Etkileşimli Kitaplar

Beceri Temelli Kitaplar

Soru Bankası

Mobil Soru Bankası

Dinamik Uygulamalar

3B Modeller

YKS Kampı

TRT EBA TV Lise

OGM
MATERYAL

<http://ogmmateryal.eba.gov.tr>